

Heilbrigðisáætlun til ársins 2010

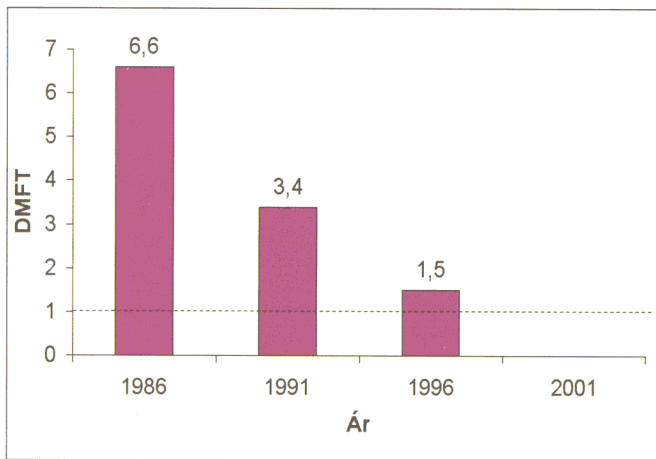
Guðjón Axelsson, tannlæknir

Sigrún Helgadóttir, reiknifræðingur

Elín Sigurgeirsdóttir, tannlæknir

Heilbrigðisáætlun til ársins 2010 var samþykkt á Alþingi 20. maí 2001. Meðal forgangsverkefna heilbrigðisáætlunar var 1) tíðni tannskemmda (DMF) 12 ára barna lækki í 1,0; 2) yfir 50% fólks 65 ára og eldra hafi a.m.k. 20 tennur í biti.

DMFT 12 ára barna var 6,6 1986, 3,4 1991 og 1,5 1996 (1). Hafi DMFT haldið áfram að lækka er ekki ólíklegt að fyrra markmið heilbrigðisáætlunar hafi náðst þegar árið 2001 (mynd 1).

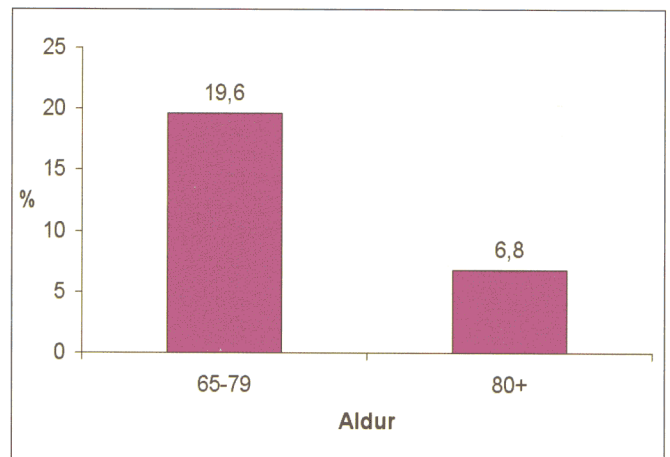

Mynd 1. DMFT 12 ára barna 1986, 1991 og 1996 (1).

Erfiðara kann að reynast að ná síðara markmiðinu þar sem miðað er við alla í aldurshópnum en ekki einungis tennta. Sýnt hefur verið fram á að í flestum tilfellum eru þeir sem segjast vera með 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi með 20 eða fleiri tennur í biti (2). Samkvæmt niðurstöðum póstkönnunar sem gerð var árið 2000 af Guðjóni Axelssyni, Elínu Sigurgeirsdóttur og Sigrúnu Helgadóttur voru 16,9% 65 ára og eldri Íslendinga með 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi, marktækt fleiri ($p < 0,01$) karlar en konur (tafla 1). Marktækur munur ($p < 0,001$) var á hlutfalli þeirra sem voru með 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi eftir því hvort þeir voru 65 – 79 ára eða áttæðir og eldri (mynd 2). Hlutfall þeirra sem voru

Tafla 1. Hlutfall 18 ára og eldri Íslendinga sem höfðu 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi árið 2000.

Aldur	Karlar	Konur	Samtals
18 ára	100,0	100,0	100,0
19-24 ára	100,0	99,5	99,7
25-34 ára	99,4	99,5	99,5
35-44 ára	90,6	91,1	90,9
45-54 ára	78,1	75,0	76,3
55-64 ára	46,0	40,4	43,1
≥ 65 ára	20,4	13,6	16,9

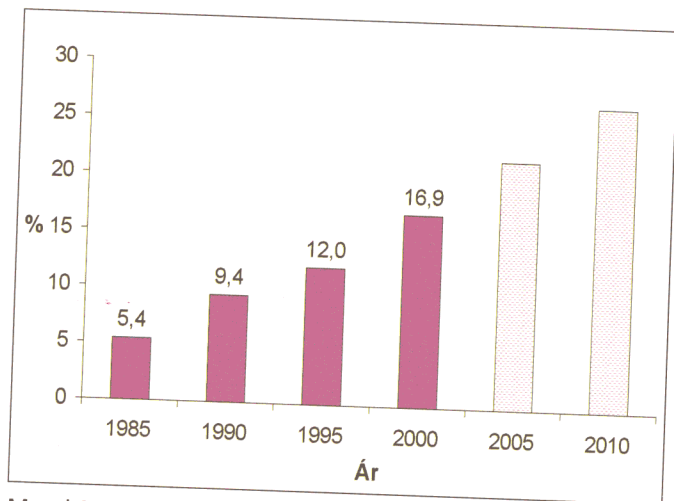
Mynd 2. Hlutfall 65-79 ára og áttæðra og eldri Íslendinga sem höfðu 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi árið 2000.

55-64 ára árið 2000 og höfðu 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi var 43,1%. Erfitt er að spá hve mikið þetta hlutfall lækkar til ársins 2010 þegar þeir verða 65 ára og eldri.

Frá 1985 hefur hlutfall 65 ára og eldri Íslendinga sem voru með 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi hækkað nokkuð jafnt milli kannana (tafla 2). Aukning milli árána 1985 og 2000 er tölfræðilega marktæk ($p < 0,001$). Mest var hækkunin frá 1995 til 2000 eða 4,9 prósentustig. Sé gert ráð fyrir að hlutfall þeirra sem eru með 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi hækki álíka hratt frá 2000 til 2010 og milli árána 1995 og 2000 verða 26-27% 65 ára og

Tafla 2. Þeir sem voru 65 ára og eldri og höfðu 10 tennur eða fleiri í hvorum gómi 1985 (3), 1990 (4), 1995 (5) og 2000 flokkaðir eftir kyni.

Ár	Karlar		Konur		Samtals	
	n	%	n	%	n	%
1985	36	8,5	15	2,9	51	5,4
1990	59	12,8	33	6,4	92	9,4
1995	73	17,2	37	7,6	110	12,0
2000	104	20,4	74	13,6	178	16,9

Mynd 3. Hlutfall 65 ára og eldri Íslendinga sem höfðu 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi 1985 (3), 1990 (4), 1995 (5) og 2000 og áætlað hlutfall fyrir árin 2005 og 2010.

eldri Íslendingar með 10 eða fleiri tennur í hvorum gómi árið 2010 (mynd 3).

Heilbrigðisáætlun til ársins 2010 var samþykkt á Alþingi í maí 2001. Áætlunin er þó til lítills ef ekki eru jafnframt gerðar tillögur og valdar leiðir til þess að leitast við að ná settu marki. Yfirvöld heilbrigðismála hafa þó ennþá ekki kynnt slíkar áætlanir.

Sú ákvörðun Tryggingastofnunar ríkisins að endurgreiða ellilífeyrisþegum að hluta kostnað við að láta draga úr sér tennurnar og fá sér heilgóma en neita þeim um endurgreiðslu sem kjósa að halda tönnum sínum og fylla upp í skörðin með föstum uppbyggingum hlýtur að orka tvímælis. Eitt er víst að slíkar reglur stuðla ekki að því að forgangsverkefni í heilbrigðisáætlun til ársins 2010 um tannheilsu 65 ára og eldri náist.

Hér virðist einna helst sem hægri höndin viti ekki hvað sú vinstri aðhefst.

Þakkir

Verkefnið styrktu Tannlæknafélag Íslands, Rannsóknasjóður Háskóla Íslands, tannlæknaeild Háskóla Íslands, Aðstoðarmannasjóður Háskóla Íslands, heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið og Lionsumdæmið á Íslandi, söfnunarsjóður Rauðu fjaðrarinnar. Styrktaraðilum öllum færum við okkar bestu þakkir.

Síðast en ekki síst þökkum við þeim fjölmörgu sem eyddu tíma og lögðu á sig fyrirhöfn við að svara spurningalistanum.

Heimildir

1. Eliasson S. Caries decline among Icelandic children. *J Dent Res* 1998; 77(5): Abstract no. 38.
2. Axelsson G, Helgadóttir S. Comparison of oral health data from self-administered questionnaire and clinical examination. *Community Dent Oral Epidemiol* 1995; 23: 365–8.
3. Axelsson G, Castleberry DJ. Breytingar á tannheilsu Íslendinga 1985–2000. Fyrsti áfangi: Tannheilsa Íslendinga árið 1985. Reykjavík: Tannlæknafélag Íslands, 1988.
4. Axelsson G, Helgadóttir S. Breytingar á tannheilsu Íslendinga 1985–2000. Annar áfangi: Tannheilsa Íslendinga árið 1990. Reykjavík: Háskólaútgáfan, 1993.
5. Axelsson G, Þórsson H, Sæmundsson SR. Breytingar á tannheilsu Íslendinga 1985–2000. Þriðji áfangi: Tannheilsa Íslendinga 65 ára og eldri árið 1995. Reykjavík: Tannlækningastofnun, 1999.